

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยได้กำหนดสมมุติฐานของการวิจัยไว้ 2 ประการ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ แตกต่างจากความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์

2. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ครูบรรณารักษ์ มีความคาดหวังตรงกันว่า บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด เป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุด ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ครูบรรณารักษ์ จากโรงเรียน 91 แห่ง ได้รับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียน 79 แห่ง แต่ละโรงเรียนจะเลือกผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู 1 คน และครูบรรณารักษ์ 1 คน รวมแห่งละ 3 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 237 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ และสุดท้ายเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล ในตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ตอนที่ 2 บทบาทในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ทั้งบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า T - test และค่า F - test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ในตอนที่ 3 ปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ได้รวบรวมเป็นกลุ่ม และนำเสนอในรูปแบบความเรียง และเสนอความถี่ ของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละคำตอบไว้ด้วย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ จำนวนทั้งสิ้น 237 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเกินร้อยละ 50 (132 คน) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.70) โดยเป็นครูบรรณารักษ์มากที่สุด (ร้อยละ 86.08) รองลงมาคือครู (ร้อยละ 72.15) ส่วนผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 91.14)

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสูงสุด บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด 5 คน (ร้อยละ 48.52) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี โดยเป็นครูบรรณารักษ์ และครูในจำนวนไล่เลี่ยกัน (ร้อยละ 64.56 และร้อยละ 63.29) ส่วนผู้บริหารโรงเรียน (ร้อยละ 46.84) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

ประสบการณ์การทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสูงสุด 107 คน (ร้อยละ 45.15) อยู่ในระหว่าง 11-20 ปี โดยครูและครูบรรณารักษ์มีจำนวนไล่เลี่ยกัน (ร้อยละ 59.49 และ 56.96) ส่วนผู้บริหารโรงเรียน (ร้อยละ 62.03) มีประสบการณ์ระหว่าง 21-30 ปี สำหรับเรื่องการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.30) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 218 คน (ร้อยละ 91.98) ต้องรับผิดชอบงานมากกว่า 1 ด้าน คือ ผู้บริหารโรงเรียน (ร้อยละ 77.72) ต้องรับผิดชอบงานด้านบริหาร และงานอื่น ๆ ด้วย ในขณะที่ครู (ร้อยละ 98.73) และครูบรรณารักษ์ (ร้อยละ 100.00) ต้องรับผิดชอบงานสอนควบคู่กับงานอื่น ๆ ด้วย มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อย (ร้อยละ 8.02) ที่ทำงานสอนหรืองานบริหารเพียงอย่างเดียว

งานอื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่รับผิดชอบคือ งานครูประจำชั้น (ร้อยละ 62.39) รองลงมาคือ งานวิชาการ (ร้อยละ 54.13) งานห้องสมุด (ร้อยละ 45.41) งานอาหารกลางวัน (ร้อยละ 25.23) และงานสอนประจำวิชา กับ งานกิจการนักเรียน มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 24.77)

เมื่อพิจารณางานที่ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มรับผิดชอบแล้ว พบว่า ผู้บริหาร

โรงเรียน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.72) ต้องรับผิดชอบ งานบริหารและงานอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ งานสัมพันธ์ชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 72.13) รองลงมาคือ งานวิชาการ (ร้อยละ 54.10) งานธุรการ (ร้อยละ 49.18) งานอาคารสถานที่ (ร้อยละ 42.62) และสอนประจำวิชา (ร้อยละ 40.98)

ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98.73) ต้องรับผิดชอบงานสอนและงานอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ งานครูประจำชั้นมากที่สุด (ร้อยละ 85.90) รองลงมาคือ งานวิชาการ (ร้อยละ 46.15) งานกิจการนักเรียน (ร้อยละ 28.21) งานการเงิน และ งานอาหารกลางวันเท่ากัน คือ (ร้อยละ 25.64)

ส่วนครูบรรณาธิการทุกคน (ร้อยละ 100.00) ต้องรับผิดชอบงานห้องสมุด (ร้อยละ 100.00) รองลงมาคือ เป็นครูประจำชั้น (ร้อยละ 79.22) งานวิชาการ (ร้อยละ 63.64) งานอาหารกลางวัน (ร้อยละ 35.06) และสอนประจำวิชา (ร้อยละ 22.78)

จากข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาจสรุปได้ว่า ครู และ ครูบรรณาธิการของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย มีสถานภาพที่คล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11-20 ปี เหมือนกัน นอกจากนี้ ทั้งครูและครูบรรณาธิการ ยังมีงานที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่างคล้ายคลึงกัน งานที่ครูและครูบรรณาธิการต้องรับผิดชอบ ส่วนใหญ่ในฐานะที่เป็นครูคือ ครูประจำชั้น และงานวิชาการ ฯลฯ ในขณะที่ ผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย มีสถานภาพต่างจาก ครู และครูบรรณาธิการ กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า กลุ่มครู และครูบรรณาธิการ สถานภาพที่เหมือนกันของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีงานที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่างเหมือนกัน

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูบรรณาธิการในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณาธิการ

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานทุกด้าน

ผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ครูบรรณาธิการ มีความเห็นโดยรวมว่า ครูบรรณาธิการมีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89) แต่เมื่อพิจารณาบทบาทในการปฏิบัติงานแต่ละด้านแล้วผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า ครูบรรณาธิการมีบทบาทในการปฏิบัติงานจริงในระดับปานกลาง สำหรับ

งาน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.32) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.24) ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.16) ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.03) ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.99) และด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.97) และปฏิบัติจริงในระดับน้อยสำหรับงานอีก 2 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 2.20) และด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.15)

บทบาทที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริง ในระดับปานกลาง สำหรับงาน 6 ด้านนั้น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.32) รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.24) และด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.16) ส่วนบทบาทที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.15)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูบรรณารักษ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลางตรงกันทุกกลุ่ม แต่มีอยู่ 1 ด้าน ที่ครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน และครู คือ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยครูบรรณารักษ์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียน และครู ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ครูบรรณารักษ์เห็นว่า ตนได้ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน ในระดับสูงกว่าที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูเห็น

ส่วนความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ในงานด้านอื่น ๆ นั้น พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาคุณค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ใกล้เคียงกับผู้บริหารโรงเรียน ยกเว้น บทบาทด้านการสอน ที่ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่า โดยรวมแล้วผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับปานกลางใกล้เคียงกับที่ครูบรรณารักษ์เห็น

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของครูกับครูบรรณารักษ์แล้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูต่ำกว่าครูบรรณารักษ์ทุกด้าน จึงอาจกล่าวได้ว่า ครูบรรณารักษ์เห็นว่า ตนได้ปฏิบัติจริงในงานทุกด้านสูงกว่าที่ครูเห็น

สำหรับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูบรรณารักษ์นั้นสามารถแยกความเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า ครูบรรณาธิการมีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในระดับปานกลาง และปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.36) อันดับที่ 2 ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.18) อันดับที่ 3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.17) อันดับที่ 4 ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.11) อันดับที่ 5 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.04) อันดับที่ 6 ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.00) อันดับที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 2.24) และอันดับที่ 8 ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.17)

ข. ครู

ครูมีความเห็นว่า ครูบรรณาธิการมีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในระดับปานกลาง และปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ อันดับที่ 1 มี 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุด และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย = 3.21) อันดับที่ 3 ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.07) อันดับที่ 4 ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 2.90) อันดับที่ 5 ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.88) อันดับที่ 6 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.86) อันดับที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 2.09) และอันดับที่ 8 ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.04)

ค. ครูบรรณาธิการ

ครูบรรณาธิการมีความเห็นว่า ครูบรรณาธิการได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ในระดับปานกลาง และปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.44) อันดับที่ 2 ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.40) อันดับที่ 3 ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.24) อันดับที่ 4 ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.10) อันดับที่ 5 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.07) อันดับที่ 6 ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.04) อันดับที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 2.29) และอันดับที่ 8 ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.26)

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานแต่ละด้าน

2.2.1 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการบริหารงานห้องสมุด จากข้อคำถามทั้งหมด 11 ประเด็น ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความเห็นว่า ครูบรรณารักษ์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก 4 ประเด็น คือ ดูแลห้องสมุดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม สะดวกแก่การใช้ มีบรรยากาศดี เชิญชวนให้เข้าใช้ (ค่าเฉลี่ย = 3.82) สรรหาบุคลากรอาสาสมัคร (ค่าเฉลี่ย = 3.72) กำหนดระเบียบการใช้ห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย = 3.60) และให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว เป็นกันเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.54) ส่วนอีก 7 ประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ครูบรรณารักษ์ได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.46) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำรายงานประจำปี (ค่าเฉลี่ย = 2.65)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความเห็นแตกต่างจากครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ในเรื่องการกำหนดระเบียบการใช้ห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร และดูแลห้องสมุดให้เป็นระเบียบ มีความสวยงาม สะดวกแก่การใช้ มีบรรยากาศดี เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ โดยค่าเฉลี่ยความเห็นของครูบรรณารักษ์ สูงกว่าค่าเฉลี่ยความเห็นของครู

2.2.2 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านการศึกษา จากข้อคำถาม 7 ประเด็น ปรากฏว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์มีความเห็นว่า ครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านนี้ในระดับปานกลางตรงกันในทุกประเด็น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในงานด้านการศึกษาแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความเห็นแตกต่างจากครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 และ 0.05 คือ ประเด็น การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการเรียน ของนักเรียนในแต่ละวิชา เพื่อช่วยครูหาทางแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน และ การแจ้งความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของห้องสมุดให้ครู ได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยค่าเฉลี่ยความเห็นของครูบรรณารักษ์สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู

2.2.3 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านการสอน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความเห็นโดยรวมว่างานด้านการสอน เป็นงานที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.16) เมื่อพิจารณาจาก 9 ประเด็น ของงานด้านการสอนแล้ว

พบว่าครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับมาก 2 ประเด็น คือ สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ค่าเฉลี่ย = 3.71) และสอนกลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย (ค่าเฉลี่ย = 3.61) ส่วนอีก 7 ประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นแตกต่างจากครูบรรณารักษ์ ในเรื่องการประเมินเทศการในห้องสมุดให้นักเรียน โดยครูบรรณารักษ์มีความเห็นว่า ได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียน กับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู

ข. ครูบรรณารักษ์ มีความเห็นแตกต่างจากครู ในเรื่องการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ตามโอกาสที่ครูขอร้อง โดยครูบรรณารักษ์ให้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นว่าครูบรรณารักษ์ได้มีบทบาทในการปฏิบัติงานเรื่องนี้สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู

2.2.4 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด

เมื่อพิจารณาจากทั้งหมด 11 ประเด็น ของงานด้านนี้แล้ว พบว่ามี 1 ประเด็น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับมากคือ จัดเรียงหนังสือบนชั้นอย่างเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ย = 3.76) และมี 8 ประเด็น ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ส่วนอีก 2 ประเด็นที่เหลือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับน้อย คือ จัดทำกฤตภาค (ค่าเฉลี่ย = 2.56) และจัดทำตราชนิวารสาร (ค่าเฉลี่ย = 2.33)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการปฏิบัติงานเทคนิคของครูบรรณารักษ์แล้ว พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02 และ 0.04 ดังนี้

ครูบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากครู 2 ประเด็น คือ การสำรวจความต้องการ และความสนใจในการอ่านของผู้ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาหนังสือของห้องสมุด และกำหนดแนวทางการจัดหาหนังสือ สำหรับห้องสมุดโรงเรียน โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู

ครูบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องการส่งรายชื่อหนังสือเพื่อให้ครูเลือกซื้อ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียน

2.2.5 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม 10 ประเด็น ของงานด้านการให้บริการและจัดกิจกรรมแล้ว พบว่าครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับมาก 1 ประเด็นคือ จัดบริการให้อ่านและให้ยืมหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.56) มี 8 ประเด็น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ส่วนอีก 2 ประเด็นที่เหลือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับน้อยคือ จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุดสำหรับครู โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบ ค่าแนะนำ และแนวทางในการใช้ห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย = 2.48) และจัดอภิปราย ปาฐกถา การโต้วาที การแสดงละคร ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย = 2.18)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในงานด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม ของครูบรรณารักษ์แล้ว พบว่าครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.03 2 ประเด็นคือ ในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น แข่งขันการอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องหนังสือการจัดนิทรรศการ ฯลฯ และ จัดกิจกรรม ประกวดวาดภาพ ประกวดแต่งนิทาน เรื่องความ คำขวัญ ฯลฯ โดยค่าเฉลี่ยความเห็นของครูบรรณารักษ์สูงกว่าของครู

2.2.6 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน จากข้อคำถามทั้ง 10 ประเด็น ของงานด้านนี้ พบว่าครูบรรณารักษ์ได้ปฏิบัติงานในบทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมาก 4 ประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูและผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.97) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของระดับนี้คือ ช่วยงานฝ่ายอื่น ๆ ของโรงเรียน เช่น ช่วยงานเจ้าหน้าที่พัสดุ งานอนามัยโรงเรียน ฯลฯ ตามแต่โอกาส (ค่าเฉลี่ย = 3.54) งานที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับปานกลางมี 4 ประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับนี้คือ เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.48) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของระดับนี้ คือ ชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้ครูและนักเรียนทราบ (ค่าเฉลี่ย = 3.11) ส่วนอีก 2 ประเด็นที่เหลือพบว่า ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับน้อยคือ เชิญผู้บริหารเป็นประธานเปิดงาน หรือร่วมในงานที่ทางห้องสมุดจัดขึ้น เช่น การอภิปราย โต้วาที ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย = 2.48) และเชิญครูร่วมในการอภิปราย โต้วาที ปาฐกถา แสดงละคร ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย = 2.19)

เมื่อพิจารณา เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

ก. ครูบรรณาธิการมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน และครู 1 ประเด็น คือ เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด ประเด็นนี้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูบรรณาธิการสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู

ข. ครูบรรณาธิการมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน 2 ประเด็น คือ ให้บริการเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มของผู้ใช้บางโอกาสตามสมควร และมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน เช่น ให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ เยี่ยมบ้านนักเรียน ฯลฯ ทั้ง 2 ประเด็นนี้ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูบรรณาธิการ สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ง. ครูบรรณาธิการมีความคิดเห็นแตกต่างจากครู 2 ประเด็น คือ ขี้เจนนโยบาย และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้ครูและนักเรียนทราบ และเชิญครูร่วมในการอภิปราย ได้ว่าที่ ปาฐกถา แสดงละคร ฯลฯ ทั้ง 2 ประเด็นนี้ ความคิดเห็นของครูบรรณาธิการมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าครู

2.2.7 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม จากข้อความทั้ง 10 ประเด็น ของงานด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม พบว่า ครูบรรณาธิการมีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับนี้ คือ ให้ความร่วมมือกับครูบรรณาธิการห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ ในการหมุนเวียนหนังสือของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 2.86) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เข้ารับการอบรม ดูงาน หรือเป็นวิทยากรเกี่ยวกับงานห้องสมุดตามโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 2.59) สำหรับอีก 6 ประเด็นนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าครูบรรณาธิการมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับน้อย ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นสมาชิกของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ค่าเฉลี่ย = 1.51)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มแล้วพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

2.2.8 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในงานด้านการให้บริการชุมชน จากข้อความทั้ง 10 ประเด็นของงานด้านนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าครูบรรณาธิการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าใช้บริการอ่านในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.71) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของระดับนี้คือ จัดหรือมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = 2.55) ส่วนอีก 6 ประเด็นนี้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า ครูบรรณาธิการมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับน้อย โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ออกไปบริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 1.52)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐาน ที่เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงไว้ในสมมุติฐานข้อที่ 1 ไว้ว่า "ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ แตกต่างจากความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์" โดยผู้วิจัยคาดว่าผู้บริหารโรงเรียนกับครู เป็นผู้ให้บริการของห้องสมุดโรงเรียน ย่อมจะมีความคิดเห็นตรงกันและมองบทบาทที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริง แตกต่างจากครูบรรณารักษ์ซึ่งเป็นผู้ให้บริการมองบทบาทของตนเอง

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับ บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนครั้งนี้ พบว่า มีทั้งที่สอดคล้องและปฏิเสธสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยพร้อมทั้งระบุว่าผลการวิจัยสอดคล้อง หรือปฏิเสธสมมุติฐานหรือไม่อย่างไร ดังนี้

1. ผลการวิจัยความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่า โดยรวมแล้วครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในงานทุกด้านในระดับปานกลาง แต่ถ้าแยกความคิดเห็นของงานแต่ละด้านแล้ว พบว่า ความเห็นของทุกกลุ่มก็ตรงกันอีก กล่าวคือ มีความเห็นว่าครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในระดับปานกลาง 6 ด้าน และในระดับน้อย 2 ด้าน เมื่อผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกับครู ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ แต่ความเห็นของครูบรรณารักษ์ไม่แตกต่างจาก ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูตามที่กำหนดไว้ในสมมุติฐาน ผลการวิจัยในส่วนนี้จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบ การจัดอันดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูบรรณารักษ์แล้ว พบว่า จากบทบาทที่ปฏิบัติจริงในงาน 8 ด้าน ผู้บริหารโรงเรียนกับครูมีการจัดอันดับของค่าเฉลี่ยในงานที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริงตรงกันถึง 6 ด้าน แต่ผู้บริหารโรงเรียนจัดอันดับตรงกับครูบรรณารักษ์เพียง 3 ด้าน ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนกับครูบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อาจกล่าวในส่วนนี้ได้ว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่า "ผู้บริหารโรงเรียนกับครู มีความคิดเห็นแตกต่างจากความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์" อย่างไรก็ตามในการเปรียบเทียบจัดอันดับค่าเฉลี่ยความเห็นของครูกับของครูบรรณารักษ์แล้ว พบว่า จากบทบาทที่ปฏิบัติจริง 8 ด้าน ครูและครูบรรณารักษ์จัดอันดับตรงกัน 5 ด้าน ซึ่งเป็นความเห็นที่ตรงกันมากกว่าครั้งหนึ่ง แสดงให้เห็นว่า ครู และครูบรรณารักษ์มีความเห็นตรงกัน ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่า ครูและครูบรรณารักษ์มีความเห็นแตกต่างกัน

2. เมื่อพิจารณาผลการวิจัย ในส่วนที่เป็นประเด็นคำถามย่อยแล้ว พบว่า มีหลายประเด็นที่สนับสนุนและสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูบรรณารักษ์ ได้แก่

ก. การจัดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดให้แก่นักเรียน (บทบาทด้านการศึกษา) ประเด็นนี้ ครูบรรณารักษ์มีความเห็นว่าตนได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับมาก ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่าปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง

ข. การจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุดสำหรับนักเรียน โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบ วิธีใช้ห้องสมุด (บทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม) ประเด็นนี้ครูบรรณารักษ์เห็นว่าตนได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในระดับน้อย แต่ผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่า ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง

ค. เชิญผู้บริหารเป็นประธานเปิดงาน หรือร่วมในงานที่ห้องสมุดจัดขึ้น เช่น การอภิปราย ใต้วาที ฯลฯ (บทบาทด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน) กับการให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ และเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ชุมชน (บทบาทด้านการให้บริการชุมชน) ทั้ง 2 ประเด็นนี้ ครูบรรณารักษ์เห็นว่าตนได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่าปฏิบัติจริงในระดับน้อย

3. ผลการวิจัยในส่วนที่เป็นประเด็นคำถามย่อย ที่ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน เพราะความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนตรงกับความเห็นของครูบรรณารักษ์ ในขณะที่เดียวกันก็แตกต่างจากความเห็นของครู โดยทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์มีความเห็นว่า ครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงสูงกว่าความคิดเห็นของครูดังนี้

ก. กำหนดระเบียบการใช้ห้องสมุดให้เป็นลายลักษณ์อักษร (บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด)

ข. การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการเรียนของนักเรียนในแต่ละวิชา เพื่อครูหาทางแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน (บทบาทด้านการศึกษา)

ค. การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดตามโอกาสที่ครูขอร้อง (บทบาทด้านการสอน)

ง. การสำรวจความต้องการและความสนใจในการอ่านของผู้ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาหนังสือของห้องสมุด (บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด)

จ. กำหนดแนวทางการจัดหาหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียน (บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด)

ฉ. บริการจัดให้อ่านและให้ยืมหนังสือและสิ่งพิมพ์ (บทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม)

นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยในบางประเด็นคำถามย่อย ที่ความเห็นของครูกับความเห็นของครูบรรณารักษ์ตรงกันและแตกต่างจากความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

- ก. การจัดทาฤดภาค (บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด)
- ข. มีการเยี่ยมชมวารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับล่วงหน้า (บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด)
- ค. ช่วยงานฝ่ายอื่น ๆ ของโรงเรียนเช่น ช่วยงานเจ้าหน้าที่พัสดุ งานอนามัยโรงเรียน ฯลฯ ตามแต่โอกาส (บทบาทด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน)
- ง. เป็นสมาชิกของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (บทบาทด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม)

3. บทบาทที่คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงาน ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณารักษ์

3.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานทุกด้าน

ผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณารักษ์ มีความคาดหวังโดยรวม ว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.04) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.43) รองลงมาคือด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.26) และด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.25) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.58)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวัง โดยรวมดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน มีความคาดหวังว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานทุกด้านในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.30) และคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนดังนี้ คือ อันดับที่ 1 ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.42) อันดับที่ 2 ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.27) อันดับที่ 3 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.24) อันดับที่ 4 ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.23) อันดับที่ 5 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.11) อันดับที่ 6 ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.80) อันดับที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 3.64) และอันดับที่ 8 ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.53)

บ. ครู

ครูมีความคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ โดยมีอันดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูดังนี้คือ อันดับที่ 1 ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อันดับที่ 2 ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.20) อันดับที่ 3 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.18) อันดับที่ 4 ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.11) อันดับที่ 5 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.10) อันดับที่ 6 ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.84) อันดับที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 3.65) และอันดับที่ 8 ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.52)

ค. ครูบรรณารักษ์

ครูบรรณารักษ์ มีความคาดหวังว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานทุกด้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12) และคาดหวังว่าตนควรปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ โดยมีอันดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์เอง ดังนี้ คือ อันดับที่ 1 ด้านการบริหารงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย=4.50) อันดับที่ 2 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.37) อันดับที่ 3 ด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.29) อันดับที่ 4 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.25) อันดับที่ 5 ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.24) อันดับที่ 6 ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 3.79) อันดับที่ 7 ด้านการสอน (ค่าเฉลี่ย = 3.74) และ อันดับที่ 8 ด้านการให้บริการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.69)

จากความคิดเห็นที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณารักษ์ คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์มีความคาดหวังตรงกันว่างานด้านการบริหารงานห้องสมุด เป็นงานที่ครูบรรณารักษ์ ควรปฏิบัติเป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดตรงกันทุกกลุ่ม ซึ่งอาจถือได้ว่าบทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุดเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ว่า "ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์มีความคาดหวังตรงกันว่า บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุดเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุด ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย" นอกจากนี้ทุกกลุ่มยังเห็นตรงกัน ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานด้านการให้บริการชุมชนเป็นอันดับสุดท้ายตรงกันด้วย

การที่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม เห็นตรงกันว่า บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด เป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกที่ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติ เนื่องจากงานบริหารเป็นงานที่มีความสำคัญ และครอบคลุมงานทุกด้านของห้องสมุด ถ้าครูบรรณารักษ์สามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีระบบแล้ว ย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานห้องสมุดโดยรวมได้ ส่วนงานด้านการให้บริการด้านชุมชนที่ทุกกลุ่ม เห็นว่า ควรมีบทบาทเป็นอันดับสุดท้ายนั้นอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษายังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านตัวครูบรรณารักษ์ ด้านทรัพยากรและสถานที่ของห้องสมุด ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการชุมชน ทุกกลุ่มจึงคาดหวังบทบาทด้านนี้เป็นอันดับสุดท้ายเมื่อเทียบกับบทบาทด้านอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี ผลการวิจัย ความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ครั้งนี้ ยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นตรงกันในเรื่องของการจัดอันดับ ความคาดหวังที่ครูบรรณารักษ์มีต่อบทบาทที่ควรปฏิบัติ ในอันดับต่อกับบทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด แตกต่างจากความคาดหวังของครูบรรณารักษ์ กล่าวคือ ครูบรรณารักษ์ให้ความสำคัญของบทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม เป็นอันดับที่ 2 ซึ่งแตกต่างจากความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ที่เห็นตรงกันว่า บทบาทด้านการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญอันดับที่ 2

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นตรงกันว่า บทบาทด้านการศึกษา น่าจะเป็นบทบาทที่ครูบรรณารักษ์ในฐานะที่เป็นครูคนหนึ่ง ในโรงเรียน ควรจะมีบทบาทมาก และเป็นบทบาทที่มีความสำคัญ รองจากบทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด เนื่องจากบทบาทด้านการศึกษา ทำให้ครูบรรณารักษ์มีส่วนร่วมในงานด้านงานวิชาการของโรงเรียน สามารถช่วยเหลือครู และนักเรียนในด้านการเรียนการสอน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ในขณะที่ครูบรรณารักษ์ มีความเห็นว่า บทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม เป็นบทบาทที่ตนเองควรปฏิบัติมากเป็นอันดับ 2 รองมาจากด้านการบริหารงานห้องสมุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์ตระหนักดีว่า งานบริการและจัดกิจกรรมเป็นการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดที่สำคัญอย่างหนึ่ง หากครูบรรณารักษ์จัดการจัดบริการและกิจกรรมมากขึ้น ผู้ใช้จะเห็นความสำคัญ และมาใช้ห้องสมุดมากขึ้น ประกอบกับงานวิจัยของ นงนุช พิเชษฐพันธ์ (2528) ที่พบว่า การจัดบริการและกิจกรรมในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ยังกระทำไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากมีปัญหา คือ ครูบรรณารักษ์ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ขาดผู้ช่วยและไม่มีเวลาพอ จึงน่าจะเป็นเหตุผลที่ครูบรรณารักษ์ให้ความสำคัญ และคาดหวังว่าควรจะได้ปฏิบัติบทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม มากกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ

3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานแต่ละด้าน

3.2.1 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านการบริหารงานห้องสมุด จากข้อคำถามทั้ง 11 ประเด็น ปรากฏว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณารักษ์มีความคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็นคือ ดูแลห้องสมุดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม สะดวกแก่การใช้ มีบรรยากาศดี เชิญชวนให้เข้าใช้ (ค่าเฉลี่ย = 4.76) ให้บริการที่สะดวกรวดเร็วเป็นกันเอง (ค่าเฉลี่ย = 4.64) กำหนดระเบียบการใช้ห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย = 4.52) ส่วนอีก 8 ประเด็นที่เหลือ ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สรรหาบุคลากรอาสาสมัคร (ค่าเฉลี่ย = 4.46) รองลงมา คือ ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ย = 4.44) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำรายงานประจำปี (ค่าเฉลี่ย = 4.14) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคาดหวังแตกต่างจากครูบรรณารักษ์ 3 ประเด็น คือ การจัดทำแบบฟอร์มเก็บสถิติต่างๆ ของห้องสมุด การสรรหาบุคลากรอาสาสมัคร และการจัดอบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความคาดหวังแตกต่างจากครูบรรณารักษ์ โดยค่าเฉลี่ยความเห็นของครูบรรณารักษ์สูงกว่าค่าเฉลี่ยความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ทั้ง 3 ประเด็น

3.2.2 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านการศึกษา ปรากฏว่าทั้ง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับมาก ทุกประเด็นตรงกัน

3.2.3 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านการสอน จากข้อคำถาม 9 ประเด็น ปรากฏว่าทั้ง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับมาก 8 ประเด็น ยกเว้นการสอนกลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษภาษาอังกฤษ ที่คาดหวังให้ปฏิบัติในระดับปานกลาง แต่มี 2 ประเด็น ที่ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความคาดหวัง โดยให้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยความเห็นของครูบรรณารักษ์ คือ การสอนกลุ่มวิชาทักษะคณิตศาสตร์และสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ

3.2.4 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านการปฏิบัติงานด้านเทคนิคของห้องสมุด เมื่อพิจารณาจากข้อคำถามทั้งหมด 11 ประเด็นแล้ว พบว่า มี 1 ประเด็น ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ จัดเรียงหนังสือบนชั้นอย่างเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ย = 4.58) ส่วนอีก 10 ประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า ควรปฏิบัติในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 4.40) รองลงมาคือ มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุด (ค่าเฉลี่ย = 4.26) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำบรรณนิวารสาร (ค่าเฉลี่ย = 3.87)

3.2.5 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม จากข้อคำถามทั้ง 10 ประเด็น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับมากทุกประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดบริการให้อ่านและให้ยืมหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุด และจัดให้มีป้ายนิเทศ และเปลี่ยนเรื่องอย่างสม่ำเสมอ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดอภิปราย ปาฐกถา การโต้วาที การแสดงละคร ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย = 3.95)

จากการพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังแตกต่างกัน ดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคาดหวังแตกต่างจากครูบรรณารักษ์ ในประเด็นการจัดบริการตอบคำถามและช่วยค้นหา โดยค่าเฉลี่ยความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนและครู สูงกว่าค่าเฉลี่ยของครูบรรณารักษ์

ข. ครูบรรณารักษ์ มีความคาดหวังแตกต่างจากครู ในเรื่องการจัดบริการแนะนำการอ่าน โดยค่าเฉลี่ยความคาดหวังของครูบรรณารักษ์ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของครู

3.2.6 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน เมื่อพิจารณาข้อคำถามทั้ง 10 ประเด็นของงานด้านนี้แล้ว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับมากทุกประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูและผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย = 4.49) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือเชิญครูร่วมในการอภิปราย โต้วาที ปาฐกถา แสดงละคร ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย = 3.69)

3.2.7 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม จากข้อความ 10 ประเด็นของงานด้านนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานในระดับมาก 9 ประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เข้ารับการอบรม ดูงานหรือเป็นวิทยากรเกี่ยวกับงานห้องสมุดตามโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 3.98) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ให้นักศึกษาฝึกงานในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.52) และติดต่อและช่วยเหลืองานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.52) ส่วนอีก 1 ประเด็นที่เหลือผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติในระดับปานกลางคือ ให้อ่านหนังสือพิมพ์ตามที่แสดงความจำนง (ค่าเฉลี่ย = 3.50)

จากการพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังในงานด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ของครูบรรณารักษ์ พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความคาดหวังแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน 1 ประเด็นคือ ให้นักศึกษาเพื่อฝึกงานในห้องสมุด โดยครูบรรณารักษ์มีค่าเฉลี่ยความเห็นสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียน

3.2.8 บทบาทที่คาดหวังในงานด้านการให้บริการชุมชน จากข้อความ 10 ประเด็นของงานนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานด้านการให้บริการชุมชน ในบทบาทที่คาดหวังในระดับมาก 5 ประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดหรือมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.93) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บริการให้ยืมหนังสือของห้องสมุด โดยให้มายืมด้วยตนเองหรือผ่านทางนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.79) ส่วนอีก 5 ประเด็นที่เหลือผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับนี้ คือ บริการตอบคำถาม และช่วยค้นหาให้กับประชาชนผู้สนใจ (ค่าเฉลี่ย = 3.50) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของระดับนี้ คือ เปิดห้องสมุดนอกเวลาราชการ เพื่อให้บุคคลในชุมชนมีโอกาสใช้บริการของห้องสมุดได้สะดวกขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.07)

4. เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความเห็นโดยรวมว่า ครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังให้ครูบรรณารักษ์มีบทบาทในการปฏิบัติงานในระดับมาก ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง มีความแตกต่างจากบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน อีกทั้งผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกัน

ว่า ครูบรรณาธิการควรมีบทบาทที่คาดหวังสูงกว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้านตรงกันด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี ทองพันธุ์ (2526) ที่ได้ศึกษา และเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูบรรณาธิการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูบรรณาธิการ ครู และผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 3 และได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่า ครูบรรณาธิการได้ปฏิบัติงาน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางและ คาดหวังว่าครูบรรณาธิการควรปฏิบัติงานเหล่านี้ในระดับมาก

การที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณาธิการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนประถมศึกษา ต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกัน ที่จะให้ครูบรรณาธิการได้ปฏิบัติงานในแต่ละด้านมากขึ้นกว่าที่ได้ปฏิบัติจริงนั้น ก็แสดงว่า ครูบรรณาธิการยังมีบทบาทในการปฏิบัติงานที่เป็นจริงในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ควรที่ครูบรรณาธิการจะต้องพัฒนาบทบาทของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาให้มีความก้าวหน้าต่อไป

เป็นที่น่าสังเกตว่า บทบาทด้านการให้บริการชุมชน เป็นบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณาธิการ ต่างก็มีความเห็นตรงกันว่าครูบรรณาธิการปฏิบัติจริงในระดับน้อยและผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มต่างก็คาดหวังให้ครูบรรณาธิการปฏิบัติในระดับมากตรงกัน แต่ก็ยังเป็นรองบทบาทด้านอื่นๆ อีก 7 ด้าน แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม เห็นว่า บทบาทด้านการให้บริการชุมชนมีความสำคัญที่ครูบรรณาธิการควรปฏิบัติ ซึ่งหากครูบรรณาธิการได้พัฒนางานด้านอื่นๆ แล้วก็ควรต้องหันมาพัฒนาบทบาทด้านการให้บริการชุมชนต่อไป

อย่างไรก็ดีผลการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านบทบาทด้านการให้บริการชุมชนมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงพยอม ส่องทอง (2529) ที่ศึกษาเรื่อง "การใช้และไม่ใช้ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ตามการรับรู้ของผู้จัดและผู้ให้บริการ" และงานวิจัยของสุขุม พรหมเมืองคุก (2531) ที่ศึกษาเรื่อง "บทบาทของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน" พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับน้อย ประชาชนให้ความร่วมมือในการบริจาคหนังสือและสิ่งพิมพ์น้อย

5. ปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณาธิการ

ปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณาธิการสามารถแยกได้เป็น 5 ด้านคือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ปัญหาเกี่ยวกับครู ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน และปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม จากการศึกษา พบว่า

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร เป็นปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีปัญหาต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.39) แต่เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อแยกพิจารณาทีละประเด็น พบว่า จาก 4 ประเด็นของปัญหานี้ มี 2 ประเด็น ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับมากคือ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุดอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.85) และขาดบุคลากรห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.83) ส่วนอีก 2 ประเด็น เป็นปัญหาในระดับปานกลาง คือ ศึกษานิเทศก์ขาดการนิเทศและติดตามผล การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.31) และผู้บริหาร ไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.61)

5.2 ปัญหาเกี่ยวกับครู เป็นปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.92) แต่เมื่อแยกพิจารณาทั้ง 4 ประเด็นของปัญหานี้แล้ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มี 3 ประเด็นที่เป็นปัญหาในระดับปานกลาง คือ ครูขาดการติดตามผล ในการนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.37) ครูขาดการประสานงานกับครูบรรณารักษ์ ในการนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดในชั่วโมงต่างๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.04) และครูไม่เห็นความสำคัญของงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.80) ส่วนอีก 1 ประเด็นที่เหลือ เป็นปัญหาในระดับน้อย คือ ครูไม่สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น เช่น ประกวดวาดภาพ เรียงความ ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย = 2.48)

5.3 ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.79) เมื่อพิจารณาจาก 4 ประเด็นของปัญหานี้แล้ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก 1 ประเด็น คือ ครูบรรณารักษ์ ไม่มีเวลาเพียงพอ เพราะต้องทำงานหลายหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.93) ประเด็นที่เป็นปัญหาในระดับปานกลางมี 1 ประเด็น คือ ครูบรรณารักษ์ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ย = 3.05) ส่วนอีก 2 ประเด็น เป็นปัญหาในระดับน้อยคือ ครูบรรณารักษ์ไม่เห็นความสำคัญของงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.18) และครูบรรณารักษ์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ย = 1.99)

5.4 ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน เป็นปัญหาต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.97) ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า ทั้ง 4 ประเด็นของปัญหานี้ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับดังนี้ นักเรียนขาดนิสัยรักการอ่านหนังสือ ไม่รักษาสัมบัติของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.24) นักเรียนมีชั่วโมงเรียนมาก ทำให้ไม่มีเวลาเข้าใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 3.19) นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย = 2.81) และนักเรียนไม่ให้ความสนใจ และไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยกิจกรรมที่ทางห้องสมุดจัดขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 2.62)

5.5 ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม เป็นปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.87) ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า ทุกประเด็นของปัญหานี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ไม่ได้รับความร่วมมือในการขอรับบริจาค หรือแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์จากองค์กรและบุคคลต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.03) ขาดผู้นำในการคิดริเริ่มขอความร่วมมือจากองค์กรและบุคคลต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 2.99) ครูบรรณารักษ์ขาดแรงจูงใจในการขอความร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย = 2.86) สถานภาพขององค์กรไม่เอื้อต่อการขอความร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย = 2.86) และสถานที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก ลำบากในการติดต่อและร่วมมือกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 2.61)

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มที่มีต่อปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ ทั้ง 5 ด้านข้างต้นแล้ว ปรากฏว่า ปัญหาทุกด้านเป็นปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.98) สามารถเรียงลำดับปัญหา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.39) ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = 2.97) ปัญหาเกี่ยวกับครู (ค่าเฉลี่ย = 2.92) ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 2.87) และปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.79)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่ม ที่มีต่อปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.43) ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (ค่าเฉลี่ย = 2.76)

2. ครูเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารเป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.48) ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.80)

3. ครูบรรณารักษ์เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารเป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.25) ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.74)

4. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารเป็นปัญหาระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเทียบกับปัญหาอื่น ๆ ส่วนครู และครูบรรณารักษ์มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ เป็นปัญหาที่มีค่า

เฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับปัญหาอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5. การที่ ครูและครูบรรณาธิการเห็นตรงกันว่า ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปัญหาอื่น ๆ ก็เพราะว่า โดยรวมแล้วครูบรรณาธิการอาจเห็นว่า ตนได้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เต็มกำลังความสามารถแล้ว จึงไม่น่าจะเป็นปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดแต่อย่างใด ประกอบกับครูซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในฝ่ายปฏิบัติการสอน ย่อมมีความเข้าใจลักษณะงานของครูบรรณาธิการ และเห็นว่าปัญหาของครูบรรณาธิการ น่าจะมีน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความ เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้มองเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการนั้นเป็นปัญหา ที่มีความสำคัญและแก้ไขได้ยากกว่าปัญหาเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ประกอบกับผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.13) ต้องรับผิดชอบงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่แล้ว ทำให้มีความกว้างขวาง รู้จักกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคมมาก การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคมน่าจะทำได้ง่ายกว่าปัญหาในโรงเรียน ซึ่งบางปัญหาค่อนข้างจะแก้ไขได้ยาก

6. เป็นที่น่าสนใจว่า แม้ว่าปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ จะเป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 2.79) แต่ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่ครูบรรณาธิการไม่มีเวลาเพียงพอเพราะต้องทำงานหลายหน้าที่ เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.93) โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า ประเด็นนี้เป็นปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม เห็นว่า ปัญหาประเด็นนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เพราะการที่ครูบรรณาธิการต้องทำงานหลายหน้าที่จึงทำให้ไม่มีเวลาที่ทำงานห้องสมุด และไม่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติม เพื่อเอามาใช้พัฒนาห้องสมุดได้ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางนุช พิเชษฐพันธ์ (2528) ที่ศึกษาเรื่อง "การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" และรักไทย อรุณรัตน์โนภาส (2532) ซึ่งศึกษาเรื่อง "บริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี" ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนคือ ครูบรรณาธิการขาดความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และไม่มีเวลาเพียงพอ เพราะต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง ดังนั้นปัญหาประเด็นนี้ จึงน่าจะได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะมิฉะนั้นแล้ว การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จได้ยาก

6. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา แยกเป็น ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้บริหารและหน่วยงานในระดับสูง ความคิดเห็นเกี่ยวกับครู และความคิดเห็นเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียน สำหรับผู้บริหารและหน่วยงานระดับสูงดังนี้

สพช.และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำงบประมาณสนับสนุนห้องสมุด ให้เพียงพอ ควรมีการจัดส่งวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูบรรณารักษ์ ควรให้ห้องสมุดโรงเรียนมีอิสระในการเลือกซื้อหนังสือด้วยตนเอง และควรมีการบรรจุตำแหน่งครูบรรณารักษ์ให้โรงเรียนประถมศึกษา

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับครู

ครูควรฝึกการเรียนการสอนแบบค้นคว้าให้กับนักเรียน และดูแลนักเรียนในขณะที่เข้าใช้ห้องสมุดในชั่วโมงที่มีการสอนด้วย

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์

ครูบรรณารักษ์ควรจัดโครงการประจำปี จัดบริการและกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ จัดหนังสือเป็นหมวดหมู่และมีป้ายกำกับทุกหมวดหมู่ มีการดูแลและซ่อมแซมหนังสืออยู่เสมอ นอกจากนี้ควรพัฒนาตนเองและงานที่รับผิดชอบ โดยสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยจะนำเสนอต่อไป นี้ ได้มาจากการวิจัยในครั้งนี้ และจากการประมวลความรู้ ความคิดเห็นของผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาคนหนึ่ง รวมทั้งความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย ผู้วิจัยได้แยกข้อเสนอแนะต่าง ๆ ออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับสูง

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดทำงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สพช. ควรได้มีบทบาทด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในอันที่จะหาทางช่วยเหลืองานห้องสมุดโรงเรียน เช่น ในด้านการขอรับบริจาคหนังสือ หรือแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์กับหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ เพราะ สพช. เป็นองค์กรใหญ่ สถานภาพขององค์กรมีความเอื้อต่อการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับองค์กรหรือบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้ง่าย และมีมากกว่าที่ทางโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรเล็ก ๆ จะจัดทำกันเอง

1.2 ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา ได้มีการระบุตำแหน่งของครู-อาจารย์ ที่สอบบรรจุใหม่เป็นวิชาเอกที่ต้องการ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ บ้างแล้ว ทาง สปช. ควรให้ความสำคัญกับการบรรจุตำแหน่งครูบรรณารักษ์ ให้กับโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษานิเทศก์

2.1 ศึกษานิเทศก์ฝ่ายงานห้องสมุด ควรได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างจริงจัง โดยการออกนิเทศงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยครูบรรณารักษ์หาทางแก้ไขปัญหา หรือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานห้องสมุด หาทางช่วยพัฒนาห้องสมุดในเขตความรับผิดชอบของตนให้ดีขึ้น นอกจากนี้การที่ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศงานอย่างสม่ำเสมอ จะเป็นการกระตุ้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดหันมาสนใจปรับปรุงห้องสมุดของตนให้ดีขึ้น และผลที่ติดตามมา ก็คือผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ และนักเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เห็นความสำคัญของห้องสมุด และใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนมากขึ้น

2.2 ศึกษานิเทศก์ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา เพื่อให้ความรู้ด้านงานห้องสมุด ตลอดจนข่าวสาร วิทยาการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ครูบรรณารักษ์ ทั้งนี้จะทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ เพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขต่อไป

2.3 ศึกษานิเทศก์ควรเป็นแกนนำ ในการสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์รวมกลุ่มกัน เพื่อความร่วมมือ ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น งานเทคนิคของห้องสมุด งานด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม ฯลฯ อันจะเป็นการกระตุ้น ให้มีการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูบรรณารักษ์ โดยการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำปรึกษาหารือ และนำผลงานที่เกี่ยวกับงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบด้วย

3.2 ผู้บริหารโรงเรียน ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับ เช่น งบประมาณค่าวัสดุรายหัว วัสดุหลักสูตรใหม่ ฯลฯ ให้แก่ทางห้องสมุดอย่างน้อย ร้อยละ 10 ตามที่ทาง สปช. กำหนด เพราะนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากทางห้องสมุด ด้านการเรียนการสอน เช่นกัน

3.3 ในกรณีที่โรงเรียนใดมีครูเกินชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาให้ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมงสอนน้อยกว่าครูคนอื่น ๆ และไม่ควรเป็นครูประจำชั้น เพื่อที่ครูบรรณารักษ์

จะได้มีเวลาพัฒนาปรับปรุงงานห้องสมุดให้ดีขึ้น

3.4 ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีส่วนที่ช่วยชักจูงให้ชุมชนเห็นความสำคัญของ
ครูบรรณารักษ์ และให้การสนับสนุนห้องสมุดโรงเรียนมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

4.1 ครูควรใช้วิธีสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ฝึกให้นักเรียน
เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเน้นกระบวนการกลุ่ม การเรียนการสอนที่ต้อง
ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่เรียน หรือค้นคว้า ครูควรจะมีการประสานงานกับครูบรรณารักษ์ก่อนทุก
ครั้ง เพื่อครูบรรณารักษ์จะได้จัดเตรียมสิ่งพิมพ์ที่จะให้บริการ และเตรียมสถานที่ให้พร้อม และ
ในขณะที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดในช่วง 1 ชั่วโมงที่มีการเรียนการสอน ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา
ควรจะอยู่ร่วมกับนักเรียนตลอดเวลา เพื่อคอยดูแลนักเรียน ในกรณีที่มีปัญหาในเรื่องการเรียน
และดูแลให้นักเรียนจัดเก็บสิ่งพิมพ์ และสถานที่ให้เรียบร้อย เพื่อเลิกเรียนแล้ว อันจะเป็นการ
ช่วยแบ่งเบาภาระของครูบรรณารักษ์

4.2 เมื่อมีการใช้ห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอนครูควรได้มีการติดตามผล
การนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดทุกครั้ง เพื่อเป็นการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ว่าได้รับ
ประโยชน์มากขึ้นหรือไม่และคว่านักเรียนมีลักษณะของผู้ใช้ห้องสมุดที่ดีหรือไม่ หากพบข้อบกพร่อง
ไม่ว่ากรณีใดครูจะได้แก้ไขให้ดีขึ้นได้ทันที ทั้งนี้ อาจเป็นการประเมินผลร่วมกับครูบรรณารักษ์

4.3 ครูที่สอนภาษาไทย ควรสอนเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุด ตามที่หลักสูตร
กำหนดในวิชาภาษาไทยของแต่ละชั้น โดยการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้
และนำไปปฏิบัติได้ หรืออาจมีการติดต่อประสานงานให้ครูบรรณารักษ์ช่วยสอนด้วย

5. ข้อเสนอแนะสำหรับครูบรรณารักษ์

5.1 ครูบรรณารักษ์ ควรเป็นแกนนำในการใช้ห้องสมุด เพื่อการเรียนการ
สอน และพยายามจัดบริการและกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ
ห้องสมุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และชุมชน เห็นความสำคัญของห้องสมุด และให้
ความช่วยเหลือในการดำเนินงานห้องสมุดมากขึ้น

5.2 ครูบรรณารักษ์ ควรมีการวางแผนจัดแบ่งเวลาให้กับงานที่รับผิดชอบ
แต่ละอย่างให้เหมาะสม ครูบรรณารักษ์อาจต้องเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อพัฒนางานห้องสมุด
และพิจารณาปรับปรุงงานในบทบาทแต่ละด้าน ที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู หรือครูบรรณารักษ์เอง
เห็นว่า มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อให้การ
ดำเนินงานห้องสมุดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5.3 ครูบรรณาธิการควรมีการพัฒนาตนเอง โดยการพยายามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดเพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่น ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย หรือคู่มือห้องสมุด หรือได้ถามจากผู้รู้ ตามโอกาสอันควร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการศึกษาถึง บทบาทของครูบรรณาธิการในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดอื่นๆ ด้วย
2. ควรจะได้มีการศึกษาถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสนับสนุนงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาถึง บทบาทของครูในการใช้ห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอน